

Pillow Talk

BEGÜM ERCIYAS

(Griezelige) Troost

Pieter T'Jonck
Gezien op 15 mei 2019
KVS Bol Brussel
Kunstenfestivaldesarts

In 2017 was 'Voicing Pieces' van de Turks-Belgische kunstenares Begüm Erciyas een van de hoogtepunten van het Kunstenfestivaldesarts. De installatie ging aan de haal met je eigen stem op een onnavolgbare manier. In 'Pillow Talk' gebeurt het omgekeerde: Erciyas kruipt in je hoofd en beroert je intiemste gedachten.

16 MEI 2019

Hoe Erciyas dat precies doet, kan ik hier niet vertellen, zonder de pret te bederven voor iemand die de voorstelling nog wil bezoeken. Die moet dus maar even wachten met lezen.

Zo. Was het prettig? Keek je ook op van het landschap van doeken dat zich zo ver als het oog reikt uitspreidt over de vloer van de 'bol' van de KVS? Dacht je ook dat er mensen lagen onder de bulten die overal omhoog kwamen vanonder dat doek? Herkende je de zaal nog met die laaghangende lichtbollen die de contouren van de zaal oplosten? Vond je gemakkelijk je draai op één van die kussens. Welke gedachten heb je gedeeld met het hoofdkussen waarop je je neer gevleid hebt?

Kwam het bij je op dat je met een machine aan het praten was? Want dat is het eigenlijk: onder elk hoofdkussen zit een microfoon en een luidspreker verborgen. Het is een machine die je toespreekt vanuit dat kussen en je welkom heet. Het kan niet anders. Toen ik wat te lang bleef liggen, merkte ik dat de stem die ik hoorde weer op precies dezelfde manier begon.

Maar die machine reageert wel steeds beter op wat je zelf als antwoord geeft. Bijna als vanzelf neem je aan dat 'ze' luistert naar je beschrijving van de ruimte, en al even gemakkelijk geloof je dat 'ze' echt door jouw ogen mee kijkt naar wat er te zien is. Dat 'ze' zelfs begint te duizelen als je ogen te snel door de ruimte schieten.

Maar griezelig echt wordt het pas als je de machine vragen mag stellen. Daar antwoordt 'ze' met ja op nee op. Daarna nodigt 'ze' je uit om te vertellen wat je

op het hart ligt. Wat dan volgt kan onmogelijk uit een standaard script komen. De machine moet emotionele signalen opgepikt hebben uit wat je vroeg of zei, en daar ‘gepaste’ replieken bij gevonden hebben.

‘Pillow Talk’ geeft je veel stof tot nadenken

Op die manier geeft ‘Pillow talk’ je veel stof tot nadenken. Het verleidt je tot een moment van bezinning tijdens drukke festivaldagen waarop je maar zo’n beetje van hot naar haar loopt, en zelden tijd hebt om lang stil te staan bij dingen. De installatie imiteert immers een moment dat iedereen kent: het moment dat je alleen in bed je bekommernissen of vreugde deelt met een troostend kussen.

Maar toch is het een machine. Zo attendeert de installatie je er achteloos op dat machines en algoritmes ons steeds dichter op de huid komen te zitten, als een tweede natuur die bovenop de fysieke werkelijkheid is komen te liggen, en zelfs echter kan schijnen. Het is als vloeken op je pc als die weer eens niet wil meewerken, maar dan in een overtreffende trap. Van die pc weet je nog best dat die geen eigen wil of denkvermogen heeft. Maar die kussentjes van Erciyas doen je dat vergeten. Ze zijn als het echte kussen uit je kindertijd, maar dan beter, meer werkelijk.

Dat is ook een beetje griezelig.